

‘Wat doet dit gesprek ons deugd’

Slachtoffers van seksueel misbruik en mgr. Johan BONNY koesteren dialoog

- ▶ Slachtoffers getuigen om anderen te helpen
- ▶ Misbruik overkomt je. Hoe je ermee omgaat, kun je kiezen
- ▶ Verdringen helpt niet, praten wel

Ilse VAN HALST

„Hoe moeilijk het ook is je verhaal een zoveelste keer te vertellen, dit gesprek onder ons heeft een helende werking op mij”, zegt Marc De Bosscher (55) uit Sint-Pieters-Leeuw. KERK & leven vond hem en Emmanuel Henckens (58) uit Genk, slachtoffers van seksueel misbruik in de Kerk, en mgr. Johan Bonny, de bisschop van Antwerpen, bereid met elkaar te praten over het onderwerp. Het werd een emotioneel, maar deugddoend gesprek, waarbij slachtoffers en bisschop vrank en vrij van gedachten wisselden en in alle openheid naar elkaar luisterden.

„Ik zit hier met een dubbel gevoel”, valt Emmanuel Henckens met de deur in huis. „Ik waardeer het dat u naar ons wilt luisteren. Tegelijk heb ik het er moeite mee om u aan te spreken met uw titel, monseigneur, omdat u behoort tot diezelfde Kerk als die twee anderen die mijn leven en dat van mijn gezin verwoestten. Neemt u het me dan ook niet kwalijk dat ik gewoon ‘mijnheer’ zeg.” Mgr. Bonny stelt hen gerust: „Wij hebben geen draaiboek deze namiddag. Alles mag uitgesproken worden.”

Voor de slachtoffers is zo veel openheid wennen. „Toen ik mijn verhaal in het opvangcentrum van Mechelen-Brussel deed aan een leek – een kerkelijke persoon kreeg ik nooit te spreken – werd er een zogenaemde dadingsovereenkomst opgesteld waarin vermeld stond dat ik nadien niemand meer zou beschuldigen noch naar een andere rechtbank zou stappen”, vertelt Marc De Bosscher. „Is de financiële schadevergoeding die je krijgt dan zwijggeld? Is dat de manier waarop de Kerk problemen oplost? Dat was jammer, ook al was het tegelijk een eerste stap van de Kerk die wel degelijk luisterde. Dat voelde als een bevrijding.”

Emmanuel Henckens heeft een gelijkaardige ervaring. „Je geeft je verhaal uit handen aan een vreemde”, zegt hij. „Tot dat ogenblik had ik het enkel aan mijn echtgenote verteld. En dat creëert verwachtingen, die vervolgens niet worden ingelost. Niet de Kerk is het slachtoffer, wij zijn de slachtoffers.”

Mgr. Bonny knikt begrijpend. „Wij willen de verantwoordelijkheid opnemen die we vandaag dragen. Ook al zijn we niet verantwoordelijk voor de feiten van toen, dan toch minstens voor de aanpak van nu. Vaak zitten we geprangd tussen juridische regelgeving en menselijkheid.” Voor de bisschop van Antwer-

Mgr. Bonny: „Slachtoffers die behoefte hebben aan een gesprek zijn welkom.” © Frank Bahnmüller

pen stopt het verhaal daar echter niet. „Al wie erover wil praten, was en is hier welkom. Ik ben er voor hen”, benadrukt hij.

Emmanuel Henckens, nog steeds op zoek naar erkenning, ervaart het anders. Zijn leven is er een van twaalf ambachten en dertien ongelukken. „Nochtans was hij een goede leerling”, beoogt zijn echtgenote Aurora Cosco. „Getraumatiseerd door het misbruik bracht hij er niets meer van terecht. Hij werd bestempeld als ‘een rare vogel’. Zijn loopbaan was een puinhoop. Dat bracht veel schaamte met zich mee. Onze oudste zoon, negentien inmiddels, durfde op school niet te zeggen dat zijn papa werkloos was. Hij draagt veel boosheid jegens de Kerk in zich mee.” Ze zwijgt even. „Ja,” zegt ze dan eenvoudig, „het had een grote impact op onze levens.”

„Waarom is de Kerk zo bang van ons? We willen niet met modder gooien”

Emmanuel Henckens

„Onlangs had ik een goed gesprek met onze oudste zoon”, vult Henckens aan. „Hij zei me dat hij me bewondert om wat ik doe, met alles wat ik meemaakte en...” Zijn stem breekt. Zijn echtgenote legt troostend haar hand op zijn arm. En Emmanuel Henckens vervolgt: „...en dat hij trots is op waar ik nu sta.”

De trigger die Emmanuel Henckens het verleden onder ogen deed zien, was de geboorte in 2003 van zijn jongste zoon met het syndroom van Down. „Die lieve kleine schudde me wakker. Tot dan verdrong ik mijn geschonden ik, maar dat kun je niet ongestraft. Ik ging in therapie en kreeg medicatie, maar dat bracht geen zoden aan de dijk. Uiteindelijk belandde ik bij een therapeut in Mechelen. Dat was de eerste die begon bij het trauma

van het misbruik, de kern van de zaak. Gaandeweg vielen de puzzelstukken in elkaar, want door veelvuldige black-outs en dissociatie had ik heel wat gaten in mijn geheugen.”

Emmanuel Henckens vervolgt: „Stilaan ging ik beseffen dat ik een keuze heb. Het misbruik is me overkomen, maar wat ik daarmee doe, kan ik wel kiezen. Ik ken slachtoffers die het niet aankonden. Ook mij werd het bijna te veel, omdat het leven zo pijn doet dat je de dood als enige oplossing ziet.”

„Ik vluchtte in de drank”, bevestigt Marc De Bosscher dat patroon. „Het misbruik vreet al meer dan veertig jaar aan me. Ik kwam er pas in 2012 mee naar buiten, na de procedure van arbitrage. Tot dan meende ik dat het wel zou overgaan, omdat het al zo lang geleden is. Je stopt je geschonden ik zo ver weg, tot je niet meer weet dat het er is. Tot mijn zoon betrokken raakte bij een dodelijk ongeval en ik besepte dat het leven te kort is om al die ellende jarenlang te torsen. Ik besepte dat ik die etterbuil onder handen moest nemen.”

Op studievak en in zijn loopbaan ondervond Marc De Bosscher weinig hinder. Heel anders verliep het op relationeel vlak. „Vriendschappen sluiten is niet makkelijk. Op emotioneel vlak stel ik me stevast terughoudend op”, getuigt hij. „Ook de relatie met mijn echtgenote leed onder de kwestie. Uiteindelijk leerden psychologen me dat mijn geredheid voortvloeit uit het seksuele misbruik.”

„Het gaat om machtsmisbruik. Seksualiteit is slechts het middel daartoe”, zegt Emmanuel Henckens. „Ik herinner me hoe ik werd gemanipuleerd, hoe ik op vernuftige wijze werd opgezaald met een schuldgevoel, waardoor je er jarenlang met niemand over durft te praten. Je bent amper twaalf, zit op het internaat bij de paters, weg van thuis. Mijn vader was net overleden.”

Mgr. Bonny: „Dat het om mensen gaat die zich in een zwakke positie bevonden en dat een vertrouwensfiguur die zwakte heeft uitgebuit, maakt het des te pijnlijker.” „Ik heb het nog steeds moeilijk om relaties aan te knopen”, zegt Henckens. Hij kijkt liefdevol naar zijn vrouw. „Als er wonderen bestaan, zit er hier eentje naast me.”

„Je verdringt het voortdurend, maar het leven is te kort om zo’n ellende jarenlang te torsen”

Marc De Bosscher

Na zijn aangifte zou het nog drie jaar duren alvorens Marc De Bosscher de buitenwereld op de hoogte durfde te brengen. „Het schaamtegevoel is zo immens. Er is echter een uitweg. Om andere slachtoffers dat duidelijk te maken, getuigt ik voor het eerst tijdens de herkenningdag op 8 april. Zo komt uit al die ellende nog iets goeds voort.”

Henckens bevestigt volmondig: „Inmiddels begreep ik dat de Kerk een log instituut is. Een *mea culpa* hoef je niet te verwachten. Het enige wat je kunt doen, is over die torenhoge drempel van schaamte klimmen om je verhaal te doen, opdat andere slachtoffers weten dat zij niet de enigen zijn, dat er een meldpunt is en zij niet, zoals ik, twintig jaar met hun miserie moeten rondlopen.”

Op zijn beurt heeft mgr. Bonny een vraag aan alle slachtoffers: „Met enkelen van hen sprak ik een of twee keer. Wat kunnen wij, bisschoppen, nog doen? Met welke vragen en verwachtingen zitten zij nog? Nu eens met Kerstmis, dan weer met Pasen schrijf ik een brief naar wie ik ontmoette. Ze hoeven niet te antwoorden. Het is een signaal van betrokkenheid, een hand die ik uitsteek. Slachtoffers moeten voelen dat we beschikbaar blijven. Tegelijk

moeten we waakzaam blijven en werken aan een Kerk waarin dat nooit meer kan gebeuren. Daarom is zo’n herkenningdag een goed moment om er met z’n allen te staan.”

„Hoe moeilijk het soms ook is om jezelf ertoe aan te zetten je verhaal nog maar eens te vertellen, het helpt je ook bij het verwerkingsproces”, weet De Bosscher. Henckens beaamt: „Dat doet echt deugd. Waarom heeft de Kerk echter zo veel angst voor ons? Wij willen niet met modder gooien. Daarmee krijgen we onze gestolen jeugd niet terug. Daarom is het zo moeilijk om dit leed te erkennen en sorry te zeggen? Ik heb veel te danken aan mijn vrouw, mijn therapeut, maar ik put ook kracht uit mijn geloof. Tot voor kort had ik het er moeilijk mee een kerkgebouw binnen te stappen. Vandaag lukt dat al beter.” Marc De Bosscher vindt geen troost meer in het geloof. „Ik ga nooit meer naar de kerk voor de zondagsmis, enkel nog voor een begrafenis of een huwelijk”, zegt hij. „Ben ik nog gelovig? Praktiseren lukt me alvast niet meer.”

Emmanuel Henckens wil van de bisschop nog weten of vergiffenis mogelijk is en of hij in het leven na de dood opnieuw zijn daders zal ontmoeten. „Je mag vergeven niet te licht opnemen, zegt de bisschop van Antwerpen. „Niet alles kan of moet worden vergeven van het ene moment op het andere, want dan dreigt vergeven een goedkope formaliteit te worden. Van sommige daden moet je erkennen dat vergeven te veel gevraagd is van jou in jouw situatie en met jouw kwetsuren en moet je het overlaten aan God. Wel nodig voor genezing is dat je kunt loslaten wat die ander bezielde, anders blijf jij met je verdriet, schaamte en woede rondlopen in zijn tuintje. Je moet net uit de ban van de dader geraken.”

Hij vervolgt: „Als christen geloof je dat er een tijd van voltooiing komt, die waarheid en gerechtigheid insluit. Het kan niet dat de leugen en het kwaad van hier op aarde daar nog worden voortgezet. Dat God uiteindelijk altijd barmhartig is, mag op geen enkele manier afbreuk doen aan de verantwoordelijkheid die mensen dragen voor hun daden.”

Henckens reageert: „In mijn therapie leerde ik loslaten en inzien dat wij meer zijn dan louter slachtoffer.” „Ook al is het veertig of vijftig jaar geleden, het is nooit te laat om erover te praten”, besluit De Bosscher hoopvol. „En dan zit je plotseling hier en doe je je verhaal. En voel je je goed.”

De Werkgroep Mensenrechten in de Kerk organiseert haar jaarlijkse herkenningdag met slachtoffers van seksueel misbruik op 8 april om 11 uur in de basiliek van Koekelberg. Iedereen welkom. De namiddaggesprekken zijn enkel toegankelijk voor slachtoffers en hun partner of begeleider. Inschrijven daarvoor kan tot en met 7 april via 0497 84 19 81.